ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Στυλογράφημα τῆς προσωπικότητος τῶν ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ Βασιλείου, Γρηγορίου καί Χρυσοστόμου

(30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ)

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2019

Στυλογράφημα τῆς προσωπικότητος τῶν ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ Βασιλείου, Γρηγορίου καί Χρυσοστόμου

Τά βιογραφικά κείμενα τῶν ἁγίων ἔχουν ληφθεῖ ἀπό τά Συναξάρια Νοεμβρίου καί Ἰανουαρίου τῶν μηναίων τῆς Ἐκκλησίας καί ἀπό τούς «ΒΙΟΥΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ» τοῦ Μιχαήλ Γαλανοῦ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Σειρά:
«Ἁγιολογικά 12»

Copyright:
Ἱερά Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Φορμίωνος 83, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-618-5390-09-9

Ἐκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Στυλογράφημα τῆς προσωπικότητος τῶν ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ Βασιλείου, Γρηγορίου καί Χρυσοστόμου

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν». Ἑβρ. ιγ΄, 7

«Νά θυμᾶστε τούς ἐκκλησιαστικούς ἡγέτες σας πού σᾶς μετέδωσαν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ˙ νά βλέπετε πῶς τελείωσαν τήν ζωή τους καί νά ἀκολουθῆτε το παράδειγμα τῆς πίστεως τους». Ἑβρ. ιγ΄, 7

Στοιχοῦντες πρός τήν Ἀποστολική αὐτή προτροπή σημειώνουμε μερικά βιογραφικά στοιχεῖα τῆς προσωπικότητος τῆς ζωῆς καί τῆς δράσεως τῶν μεγάλων αὐτῶν Πατέρων καί Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, κατατάσσοντας αὐτούς κατά τήν σειράν τῆς χρονολογίας τῆς κοιμήσεώς των, γιά νά τούς γνωρίσουν οἱ πιστοί καί νά ἐμπνευσθοῦν ἀπό τό παράδειγμά τους.

Ὁ Ἅ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Μέγας Βασίλειος

Ὁ μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη περί τά τέλη τοῦ 329 ἔτους ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας, ἐκ γένους περιφήμου εἰς τήν παιδείαν καί ἁγιότητα, Βασιλείου και Ἐμμελίας καλουμένων τῶν γονέων αὐτοῦ. Ἐμαθήτευσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπό τόν σοφιστήν Λιβάνιον ἐν Ἀθήναις, εἶτα καί εἰς Καισάρειαν ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγον εἰς τά ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Πόντου ἡσυχαστήρια, ἔνθα διέτριβον ἤδη ἀσκητικῶς ἡ μήτηρ αὐτοῦ καί Μακρίνα ἡ ἀδελφή αὐτοῦ, ὅτε καί τούς ἀσκητικούς αὐτοῦ συνέγραψε λόγους. Περί δέ τό 370 ἔτος, ἀποθανόντος τοῦ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐπισκόπου, ἀναδειχθείς τοῦ θρόνου διάδοχος, ἐνεπιστεύθη τήν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν· ἦν καί ποιμάνας 8 ἔτη, καί μάρτυς γενόμενος τῇ προαιρέσει, εἰς οὐδέν λογισάμενος τάς ἀπειλάς τοῦ ἀρειανόφρονος βασιλέως Οὐάλεντος καί τοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἐπάρχου Μοδέστου, ἐξεδήμησε πρός Κύριον τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 379. Ἡ σοφία καί πολυμάθεια, ἐξ ὧν γέμουσιν αὐτοῦ τά συγγράμματα, δι' ὧν ἐδογμάτισε τά περί Θεοῦ, ἐτράνωσε τῶν ὄντων τήν φύσιν καί τά τῶν ἀνθρώπων ἤθη κατεκόσμησεν, ἔτι δέ καί τοῦ λόγου αὐτοῦ ἡ μεγαλοπρέπεια καί δει-

νότης ἐπέθηκαν αὐτῷ τά ἐπωνύμια Οὐρανοφάντωρ καί Μέγας.

Ἤδη οἱ σύγχρονοί του τόν εἶχαν ὀνομάσει «μέγαν». Ὁμοίως τόν προσαγορεύουν οἱ ἔκτοτε αἰῶνες. Καί ἦτο ἀληθινά μέγας μεταξύ τῶν μεγάλων· μέγας εἰς τό πνεῦμα, εἰς τήν μάθησιν, εἰς τήν ρητορείαν, εἰς τόν κάλαμον, εἰς τόν μόχθον, εἰς τήν ἱερατείαν του, εἰς τήν ποιμαντορίαν του, εἰς τόν ὅλον χαρακτῆρα του καί τήν ὅλην ζωήν του, ὁλοκληρώσας εἰς τό πρόσωπόν του ὅλον τό χριστιανικόν μεγαλεῖον τοῦ πνεύματος, τῆς καρδίας, τῆς θελήσεως καί τῆς πράξεως.

Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου τελεῖται τήν 1ην Ἰανουαρίου.

Ἀπολυτίκιον Ἦχος α΄

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου, ὡς δεξαμένην τὸν λόγον σου, δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογμάτισας, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη κατεκόσμησας, Βασίλειον Ἱεράτευμα, Πάτερ Ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Κοντάκιον Ἦχος δ΄.

Ὤφθης βάσις ἄσειστος τῇ Ἐκκλησίᾳ, νέμων πᾶσιν ἄσυλον, τὴν κυριότητα βροτοῖς, ἐπισφραγίζων σοῖς δόγμασιν, Οὐρανοφάντορ Βασίλειε Ὅσιε.

Μεγαλυνάριον

Τὸν οὐρανοφάντορα τοῦ Χριστοῦ μύστην τοῦ Δεσπότου, τὸν φωστῆρα τὸν φαεινόν, τὸν ἐκ Καισαρείας καὶ Καππαδόκων χώρας, Βασίλειον τὸν μέγαν, πάντες τιμήσωμεν.

Γρηγόριος ὁ θεολόγος

Ὁ μέγας Γρηγόριος, ὁ Θεολόγος, ὑπῆρχεν ἐπί τῆς βασιλείας Οὐάλεντος ᾧ πατρίς μέν ἐπίγειος, δευτέρα τῶν Καππαδοκῶν, οὐράνιος δέ, ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ. Πατέρες δέ αὐτῷ εὐπατρίδαι τε καί δίκαιοι, Γρηγόριος καί Νόννα, οἵ τά εἴδωλα πρότερον δι' ἄγνοιαν ἐσέβοντο. Γεννήσαντες δέ τόν μέγαν Γρηγόριον, ὑπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δι' ὕδατος καί πνεύματος ἀνεγεννήθησαν, καί γνήσιος μύστης, καί Ἀρχιερεύς Ναζιανζοῦ, ὁ Πατήρ τοῦ Ἁγίου καθίσταται. Ἀναχθείς δέ εἰς μέτρον ἡλικίας, καί πᾶσαν τήν ἐγκύκλιον παίδευσιν, ὡς ἄλλος οὐδείς, μετελθῶν, ἐξηγητής καί διδάσκαλος τοῦ κατ' αὐτῶν γεγένηται βίου. Ἐν οἷς τόν μέγαν Βασίλειον, καί Γρηγόριον τόν πατέρα, καί τόν ἀδελφόν Καισάριον, καί Γοργονίαν τήν ἀδελφήν, λόγοις ἐπιταφίοις τιμᾶ. Ὅθεν οἱ περί αὐτοῦ τι συγγράψαντες οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τῶν αὐτοῦ λόγων, ἔλαβον ὧν εἶπον τάς ἀφορμάς.

Τοσοῦτον οὖν μόνον εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ὅτι εἰ ἔδει γενέσθαι ἐν ἀνθρώποις εἰκόνα τινά καί στήλην, κατά μέρος ἐκ πασῶν συγκειμένην τῶν ἀρετῶν, τοῦτο ἦν ὁ μέγας Γρηγόριος. Βίου γάρ λαμπρότητι τούς κατά πρᾶξιν εὐδοκίμους ὑπερβαλών, ἐπί τοσοῦτον θεωρίας προήχθη, ὡς πάντας ἡττᾶσθαι τῆς σοφίας αὐτοῦ, τῆς ἐν τε

λόγοις, ἐν τε δόγμασιν· ὅθεν καί τήν θεολόγος προσηγορίαν ἐκτήσατο. Προέστη δέ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη δώδεκα μέχρι τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Κατά τό 381 συνῆλθε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ Β΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ Ἀντιοχείας Μελετίου καί μετά τόν θάνατον τούτου ὑπό τήν προεδρείαν τοῦ Γρηγορίου. Μία ὅμως μερίς ἐπισκόπων τόν ἀντεπολιτεύθη προβάλλουσα ὅτι ἀνυψώθη εἰς τόν πρῶτον θρόνον τῆς Ἐκκλησίας ἀπό μίαν τόσον ἄσημον ἐπισκοπήν, ὁποία ἡ τῶν Σασίμων, καί ὅτι δέν κατεπολέμει μέ πολλήν σφοδρότητα τούς Ἀρειανούς. Ἡ εὐγενής ψυχή τοῦ Γρηγορίου ἐπληρώθη τότε ἀπό θλῖψιν βαθεῖαν· καί αὐτός, ὅστις κατεφρόνησε τούς κινδύνους θανάτου ἐκ μέρους τῶν αἱρετικῶν, ἀηδίασεν, ἠναγκασμένος ν' ἀντικρύζῃ τόσον ταπεινήν ἀντιπολίτευσιν ἐκ μέρους ὀρθοδόξων ἐπισκόπων. Ἀπεχώρησε λοιπόν ἀπό τήν Σύνοδον καί ὑπέβαλε τήν παραίτησίν του, μετά ἔξοχον δέ ἀποχαιρετιστήριον ὁμιλίαν, τῆς ὁποίας ἀξιοπρεπεστέρα καί παθητικωτέρα οὐδέποτε ἐξεφωνήθη, ἄφησε τήν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τόσα εἶχε στήσει τρόπαια, καί ἡσύχασε, τέλος, εἰς τήν γενέθλιόν αὐτοῦ κωμόπολιν, τήν Ἀριανζόν.

Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου τελεῖται τήν 25ην Ἰανουαρίου.

Ἀπολυτίκιον Ἦχος α΄

Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς θεολογίας σου, τὰς τῶν ῥητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας· ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος ἐκζητήσαντι, καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσετέθη σοι· Ἀλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, Πάτερ Γρηγόριε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Κοντάκιον Ἦχος γ΄

Θεολόγῳ γλώττῃ σου, τὰς συμπλοκὰς τῶν ῥητόρων, διαλύσας ἔνδοξε, ὀρθοδοξίας χιτῶνα, ἄνωθεν ἐξυφανθέντα τὴν Ἐκκλησίαν, ἐστόλισας· ὃν καὶ φοροῦσα, σὺν ἡμῖν κράζει, τοῖς σοῖς τέκνοις· Χαίροις Πάτερ, θεολογίας ὁ νοῦς ὁ ἀκρότατος.

Μεγαλυνάριον

Χαίροις ὁ οὐράνιος θεῖος νοῦς, στόμα τὸ πυρίπνουν, ὁ τῆς χάριτος ὀφθαλμός, σάλπιγξ εὐσεβείας, πηγὴ θεολογίας ὑπερκοσμίων μύστης, σοφὲ Γρηγόριε.

Ἰωάννης Χρυσόστομος

Οὗτος ὁ μέγας φωστήρ, καί διαπρύσιος τῆς οἰκουμένης Διδάσκαλος, ἦν ἐκ τῆς μεγαλοπόλεως Ἀντιοχείας, πατρός Σεκούνδου στρατηλάτου, καί μητρός Ἀνθούσης, ἀμφοτέρων εὐσεβῶν καί πιστῶν. Εὐθύς δέ ἐν ἀρχῇ τοῦ βίου πολύν περί τούς λόγους ἐκτήσατο ἔρωτα. Τῇ οὖν περί τούτους σποδῇ, καί τῇ τῆς φύσεως ὀξύτητι, πᾶσαν ἑλληνικήν παιδείαν μετῆλθε, φοιτήσας παρά Λιβάνιον καί Ἀνδραγάθιον, τούς ἐν Ἀντιοχείᾳ σοφιστάς, εἶτα τούς ἐν Ἀθήναις. Μελετήσας δέ καλῶς τήν τε τῶν Ἑλλήνων, καί τῶν Χριστιανῶν γραφήν, καί εἰς τό ἄκρον τῆς περί αὐτήν ἐλάσας γνώσεως, καί ἁγνείᾳ καί καθαρότητι τόν βίον κοσμήσας, εἰς τό τοῦ Κληρικοῦ ἀνάγεται σχῆμα παρά τοῦ ἐν ἁγίοις Μελετίου Πατριάρχου Ἀντιοχείας, παρά δέ Φλαβιανοῦ Διάκονος, καί Πρεσβύτερος γίνεται.

Πολλούς δέ συντάξας λόγους, κρείττονας ἀριθμοῦ, περί τε μετανοίας καί τῆς ἐν ἤθεσι καταστάσεως, καί πᾶσαν τήν θεόπνευστον Γραφήν ἑρμηνεύσας, ἐπεί Νεκτάριος ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πρόεδρος τόν βίον ἀπέλιπε, ψήφῳ τῶν Ἐπισκόπων, καί τῇ τοῦ Βασιλέως Ἀρκαδίου προστάξει, ἐκ τῆς Ἀντιο-

χείας μεταπεμφθείς, Ἀρχιερεύς τῆς Βασιλίδος καθίσταται πόλεως, κανονικῶς τήν χειροτονίαν δεξάμενος. Ἐπέτεινε δέ πλέον τήν ἐν ταῖς ἑρμηνείαις τῆς Γραφῆς σπουδήν, καί τήν ἐν ταῖς διαλέξεσι διδασκαλίαν, δι' ἧς πολλούς πρός θεογνωσίαν καί μετάνοιαν ἤγαγε.

Τοσοῦτον δέ ἑαυτόν ἐπέδωκε τῇ ἀσκήσει καί ἐγκρατείᾳ, ὡς βραχέος μόνου μεταλαμβάνειν τοῦ ἐκ κριθῆς χυλοῦ, καί ὕπνου μικροῦ· καί τούτου οὐκ ἐπί κλίνης, ἀλλ' ἱστάμενος, καί σχοινίοις τισί διαβασταζόμενος· εἰδέ που ὀκλαδόν, καθεζόμενος. Τῷ δέ περιόντι τῆς πρός τούς δεομένους φιλανθρωπίας, καί ἑτέροις πολλοῖς, εἰς τοῦτο καθίσταται τύπος· ὅθεν καί ἐν λόγοις ἐδίδασκε προσφυῶς πρός τήν τοιαύτην ἀρετήν διακεῖσθαι καί πλεονεξίας ἀπέχεσθαι.

Διά τοι τοῦτο, καί Εὐδοξίᾳ τῇ βασιλίσσῃ πρῶτον προσέκρουσε, καί εἰς ἔχθραν κατέστη. Ἡ μέν γάρ ἥρπασεν ἀμπελῶνα χήρας τινός, καί ἡ χήρα ἐπεβοᾶτο ζητοῦσα τό ἑαυτῆς· καί ὁ Ἅγιος παρῄνει, τό ἀλλότριον μή κατέχειν· καί μή πειθομένην τήν βασιλίδα διήλεγχε, καί τῷ κατά τήν Ἰεζάβελ ὑποδείγματι ἐστηλίτευεν. Ἡ δέ ἀποθηριοῦται, ἐγκρατῶς ἐχομένη τοῦ ἀμπελῶνος, καί τοῦ θρόνου ἀπελαύνει αὐτόν, τό μέν πρῶτον δι' ἑαυτῆς, τό δέ δεύτερον δι'

Ἐπισκόπων, οἱ ταῖς δυναστείαις μᾶλλον, ἢ τῇ εὐσεβείᾳ ἐπολιτεύοντο. Εἶτα πάλιν ἀποκαθίσταται εἰς τόν θρόνον αὐτοῦ. Καί ὁ μέν Ἅγιος πάλιν τό τελευταῖον ἐν Κουκουσῷ τῆς Ἀρμενίας ἐξορισθείς, καί θλίψεσι προσομιλήσας πολλαῖς, τήν τιμίαν αὐτοῦ ψυχήν τῷ Κυρίῳ παρέθετο.

Ὡς δέ ἡ κατ᾽ αὐτόν ἱστορία δηλοῖ, μετά τήν τούτου ἀπό τοῦ θρόνου κάθοδον καί ὑπερορίαν, οἱ συνεργήσαντες εἰς τήν τούτου ἐξορίαν, νόσοις ἐξετασθέντες δειναῖς καί διαφόροις, τοῦ ζῆν ἀπηλλάγησαν, τάς ψυχάς ἀπορρήξαντες, τῆς Εὐδοξίας πρώτης τοῦτο παθούσης, ὡς καί πρώτης ἀνομησάσης, καί τοῖς Ἐπισκόποις γενομένης ἀπωλείας προξένου. Φασί δέ, ὅτι, μετά τήν αὐτῆς τελευτήν, πρός ἔλεγχον τῆς εἰς τόν Χρυσόστομον ἀδικίας, ἡ λάρναξ, ἔνθα κατετέθη, ἐκινεῖτο ἐπί χρόνοις τριάκοντα καί δύο· ἐν δέ τῷ ἀνακομισθῆναι τό τοῦ Χρυσοστόμου τίμιον λείψανον, καί ἀποτεθῆναι ἔνθα νῦν ἐστι, τοῦ κλόνου καί τῆς κινήσεως ἔστη.

Ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξε καί ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ ἄριστος καί δημοτικώτατος τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος διδασκάλων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Κανένας δέν διεξήγησεν ὅπως αὐτός, μέ

τόσον πλοῦτον καί τόσην σαφήνειαν τά νοήματα τῶν Γραφῶν, οὔτε δ' ὑπῆρξεν, οὔτε θά ὑπάρξει ἐφάμιλλός του εἰς τήν ἑτοιμότητα, τήν ἁπλότητα, ἀλλά καί τήν φλόγα καί τήν δύναμιν τῆς ρητορείας· ὑπῆρξε ῥήτωρ κράτιστος καί θαυμαστότατος, λογοτέχνης ἀπαράμιλλος, βαθύτατος καί διεισδυτικώτατος, ψυχολόγος, φιλοσοφικώτατος, καί λαϊκώτατος, καταπληκτικώτατος ἐκπρόσωπος τῆς εὐαγγελικῆς, τῆς κοινωνιολογίας μέ αἴσθημα χριστιανικῆς ἰσότητος, χωρίς προνομιούχους, μέ καθολικήν ἀδελφότητα. Καί ἡ μορφή του εὔψυχος ἅμα καί ἀθλητική, μεγαλόβουλος καί μεγαλοπράγμων, ἐξαντλήσασα πάντα τόν ἡρωϊσμόν καί χωρήσασα μέχρι τοῦ μαρτυρίου, μένει σκηπτοῦχος εἰς τήν ἐκκλησιαστικήν ἱστορίαν, κράτιστον σέμνωμα τῆς πίστεως, πού ἐκτρέφει τοιούτους ἀριστεῖς καί παρέχει εἰς τόν κόσμον τοιούτους φωστῆρας.

Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου τελεῖται
τήν 13ην Νοεμβρίου
καί ἡ ἀνακομιδή τῶν λειψάνων του
τήν 27ην Ἰανουαρίου.

Ἀπολυτίκιον Ἦχος πλ. δ΄

Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσὸς ἐκλάμψασα χάρις, τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν, ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο, τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν· ἀλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, Πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πρέσβευε τῷ Λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Κοντάκιον Ἦχος πλ. β΄

Ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐδέξω τὴν θείαν χάριν, καὶ διὰ τῶν σῶν χειλέων, πάντας διδάσκεις, προσκυνεῖν ἐν Τριάδι τὸν ἕνα Θεόν, Ἰωάννη Χρυσόστομε, παμμακάριστε Ὅσιε, ἐπαξίως εὐφημοῦμέν σε· ὑπάρχεις γὰρ καθηγητής, ὡς τὰ θεῖα σαφῶν.

Μεγαλυνάριον

Χαίροις οἰκουμένης θεῖε φωστήρ, ἱεραρχῶν δόξα, διδασκάλων ἡ κορωνίς, ῥήτωρ τῶν ῥητόρων, καὶ ποιμὴν τῶν ποιμένων, κλέος τῶν θεολόγων, Πάτερ Χρυσόστομε.

ΚΟΙΝΗ ΕΟΡΤΗ

Ὡς πρός τήν κοινήν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἑορτήν εἶναι, ἆρα γε, ἀνάγκη νά λεχθῇ, ὅτι αὐτή ἀποτελεῖ τήν λαμπροτέραν πανήγυριν τῆς Ἐκκλησίας μας καί τῆς νεοελληνικῆς παιδείας; Τό ἠθικόν καί πνευματικόν τάλαντον τοῦ καθενός των δέν ἦτο βέβαια ἐντελῶς τό ἴδιον. Φιλοσοφικώτερος καί χαριέστερος ἦτο εἰς τόν λόγον ὁ Βασίλειος· θεολογικώτερος καί ἀνθηρότερος ὁ Γρηγόριος καί εὐγλωττότερος δέ καί φλογερώτερος ὁ Χρυσόστομος. Καί ἀλύγιστος μέν εἰς τήν ἄμυναν ὁ πρῶτος· ὁμοιότερος πρός τήν θάλασσαν ὁ δεύτερος, ὡς ἄλλοτε μέν φερόμενος πρός τούς θορύβους καί τούς σάλους καί ἄλλοτε ἐγκαταλείπων τά πάντα διά νά ζητήση τήν ἡσυχίαν καί τήν γαλήνην· στρατηλάτης δέ τολμηρότατος καί μεγαλοπράγμων ὁ τρίτος. Ἀλλά καί οἱ τρεῖς κατεῖχον εἰς βαθμόν ὑπέροχον τήν εἰλικρίνειαν καί τήν θερμότητα τῆς πίστεως, τήν μεγάλην παιδείαν, τήν ὑπέρλαμπρον εὐγλωττίαν, τήν πλήρη ἀφωσίωσιν εἰς τήν σημαίαν τῆς ὀρθοδοξίας, τήν ἀγάπην πρός τό ποίμνιον, τήν ἀφοβίαν πρός τούς ἄρχοντας, τήν βαθεῖαν εὐσπλαγχνίαν, τήν ἀνεξάντλητον φιλανθρωπί-

αν, τήν διαρκῆ νηφαλιότητα, τήν συστηματικήν ἐγκράτειαν, τήν ἄμεμπτον σωφροσύνην, τόν ἀδιάλειπτον ἀγῶνα ὑπέρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν καί τοῦ θριάμβου τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καί ἡ ἀδελφότης των αὐτή δικαίως εὗρε τήν ἐπισημοποίησιν καί τήν πάνδημον ἀναγνώρισίν της εἰς τήν κοινήν των ἑορτήν, πρός τῆς ὁποίας κύπτουν εὐλαβῶς ὄχι μόνον τά ἑκατομμύρια τῶν πιστῶν, ἀλλά καί οἱ ἐξοχώτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς φιλοσοφίας καί τῆς ρητορικῆς καί τῆς καθόλου ἑλληνικῆς παιδείας.

Βασίλειος καί Γρηγόριος καί Χρυσόστομος λάμπουν διά μέσου τῶν αἰώνων, ζῶσαι καί περιφανεῖς ἀποδείξεις, τοῦ ὅτι τά μεγαλείτερα πνεύματα γνωρίζουν νά συναρμόζουν τήν ὑψηλοτέραν ἐπιστήμην μέ τήν βαθυτέραν καί εἰλικρινιστέραν πίστιν, ὁ δέ Ἑλληνισμός ἔχει ἀθάνατον καύχημα τό ὅτι ἀπό τῶν κύκλων του ἐξῆλθον οἱ μέγιστοι οὗτοι φωστῆρες.

Ἡ κοινή ἑορτή τελεῖται
τήν 30ήν Ἰανουαρίου.

Καθιέρωση κοινῆς ἑορτῆς

Αἰτία γιά τήν καθιέρωση αὐτῆς τῆς ἑορτῆς ὑπῆρξε τό ἑξῆς περιστατικό: Ἐνόσω βασίλευε ὁ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ὁ ὁποῖος διαδέχθηκε στόν θρόνο τόν Νικηφόρο Βοτανειάτη, στήν Κωνσταντινούπολη ἀνέκυψε μιά φιλονικία μεταξύ τῶν πιό μορφωμένων καί καλλιεργημένων πνευματικά ἀνθρώπων. Ὁρισμένοι τιμοῦσαν ὑπερβολικά τόν Μέγα Βασίλειο, ἀποδίδοντάς του τόν χαρακτηρισμό τοῦ ὑπέρμετρα ἱκανοῦ στόν λόγο, ἐπειδή ἀφ' ἑνός μέ τόν λόγο ἐξήγησε τήν φυσική τάξη τοῦ κόσμου, ἀφ' ἑτέρου στίς ἀρετές θεωροῦσαν ὅτι σχεδόν συναγωνίζονταν τούς Ἀγγέλους. Δέν συγχωροῦσε εὔκολα, στόν χαρακτῆρα ἦταν σοβαρός καί κάθε τί γήϊνό τό εἶχε ἐγκαταλείψει. Θεωροῦσαν κατώτερο, συνεπῶς, τόν θεῖο Χρυσόστομο, ἐπειδή ὑποτίθεται ὅτι ἦταν ἀντίθετος μέ ἐκεῖνον, καθώς εἶχε τό γνώρισμα ὅτι μέ μεγαλύτερη εὐκολία προσείλκυε τούς ἀνθρώπους σέ μετάνοια.

Ὑπῆρχαν καί ἐκεῖνοι, ὅμως, πού ἐξύψωναν τόν θεῖο Χρυσόστομο, ἐπειδή διέκριναν περισσότερη συγκατάβαση στά κηρύγματά του καί ἐπειδή καθοδηγοῦσε τούς πιστούς μέ

λόγο πιό ἁπλό παρακινώντας τους νά μετανοήσουν. Πίστευαν πώς ἔχοντας ἐκφωνήσει τέτοιο πλῆθος μελιρρύτων λόγων καί ἐξ αἰτίας τῆς δεινότητάς του στήν ἔκφραση αὐτῶν τῶν νοημάτων βρισκόταν πιό μπροστά ἀπό τόν Μέγα Βασίλειο καί τόν Γρηγόριο.

Ὑπῆρχαν κι ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἦταν προσκολλημένοι στόν Γρηγόριο τόν Θεολόγο ἐξ αἰτίας τῆς κομψῆς καί στολισμένης ἔκφρασης, καθώς καί τῆς ὀξύτητας τῶν λόγων του καί τῆς γλαφυρότητας τῶν λέξεων πού χρησιμοποιοῦσε. Ὅλα αὐτά τόν καθιστοῦσαν ἀνώτερο ἀπό ὅλους ὅσους διακρίνονταν γιά τήν ἑλληνική τους παιδεία, ἀλλά καί τούς Χριστιανούς καί γι' αὐτόν τόν λόγο τόν θεωροῦσαν νικητή καί τόν τοποθετοῦσαν ὑψηλότερα ἀπό τούς ἄλλους δύο. Ἔτσι, συνέβη διαίρεση στά πλήθη καί ἄλλοι ὀνομάστηκαν Ἰωαννῖτες, ἄλλοι Βασιλεῖτες καί ἄλλοι Γρηγορῖτες.

Ἐπειδή ἔλαβε χώρα τέτοιας κλίμακας διαίρεση μέ ἀφορμή τά ὀνόματά τους καί ἐπειδή συνέβη νά λέγονται ὅλα αὐτά, λίγο καιρό ἀργότερα, ἐμφανίζονται οἱ μεγάλοι αὐτοί Ἱεράρχες, καθένας ξεχωριστά στήν ἀρχή καί στή συνέχεια καί οἱ τρεῖς μαζί σέ ὅραμα καί ὄχι σέ ὄνειρο στόν ἱκανό ἐξηγητή

τῶν ἱερῶν Γραφῶν καί ἐπίσκοπο τῆς πόλεως τῶν Εὐχαϊτῶν τῆς Παφλαγονίας, Ἰωάννη, πού ἦταν ἄνδρας λόγιος καί μέτοχος τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, καθώς καί τά ἴδια του τά συγγράμματα ἀποδεικνύουν, ἀλλά καί σέ ὑψηλότατο ἐπίπεδο ἀρετῆς φτασμένος καί μέ ἕνα στόμα τοῦ ἀπευθύνονται: Ἐμεῖς εἴμαστε ἕνα, ὅπως βλέπεις, κοντά στόν Θεό καί δέν ὑπάρχει καμία ἔριδα ἀνάμεσά μας, ἀλλά ὁ καθένας στόν δικό του καιρό, ἐκεῖνα πού διδαχθήκαμε ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, αὐτά καί ἐκδώσαμε γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Μεταξύ μας δέν ὑπάρχει πρῶτος καί δεύτερος, παρά μόνο ἐάν πεῖς τόν ἕνα, ἀμέσως καί οἱ ἄλλοι δύο ἀκολουθοῦν. Γι' αὐτό, σήκω νά διατάξεις αὐτούς πού φιλονικοῦν, νά μή χωρίζονται ἐξ αἰτίας μας. Διότι ἔργο μας, εἴτε τότε πού εἴμαστε στή ζωή, εἴτε τώρα πού ἔχουμε μεταβεῖ κοντά στόν Θεό εἶναι νά παρέχουμε εἰρήνη καί νά συντελοῦμε στήν ὁμόνοια σέ κάθε μέρος τῆς γῆς. Νά μᾶς ἑνώσεις, λοιπόν, ἀφοῦ εἴμαστε ἕνα κοντά στόν Θεό, σέ μία ἡμέρα πού θά κρίνεις ἐσύ πιό κατάλληλη γιά νά ἐπιτελεῖται ἡ δική μας Ἑορτή καί σέ ἐκείνους νά τήν παραδώσεις. Ἐμεῖς μαζί θά συνεργήσουμε γιά τή σωτηρία ἐκείνων, πού ἐκτελοῦν τήν κοι-

νή μνήμη μας, διότι καί ἐμεῖς φρονοῦμε ὅτι μᾶς δόθηκε ἕνα μερίδιο παρρησίας μπροστά στόν Θεό. Καί ἀφοῦ εἶπαν αὐτά, φάνηκαν πάλι νά ἀνεβαίνουν στούς οὐρανούς, λουσμένοι ἀπό ἄπλετο φῶς, προσκαλῶντας ὁ ἕνας τόν ἄλλον μέ τό ὄνομά του.

Ἐκεῖνος ὁ ἅγιος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐπίσκοπός τῶν Εὐχαϊτῶν Ἰωάννης, δηλαδή, ἔπραξε καθώς τόν προέτρεψαν οἱ Ἅγιοι. Τό πλῆθος καί ὅσους βρίσκονταν σέ διχοστασία τούς κατεύνασε, ἐπειδή κατεῖχε μεγάλη φήμη ἐξ αἰτίας τῆς ἀρετῆς του. Τέλος, παρέδωσε στήν Ἐκκλησία τήν Ἑορτή αὐτή νά ἐπιτελεῖται πρός δόξαν Θεοῦ. Παρατηρῆστε καί τό σκεπτικό του: Ἐπειδή ἐντόπισε τόν μῆνα Ἰανουάριο νά ἔχουν καί οἱ τρεῖς αὐτοί ἑορτή, τήν πρώτη τοῦ μηνός ὁ Μέγας Βασίλειος, τήν εἰκοστή πέμπτη ὁ ἅγιος Γρηγόριος καί τήν εἰκοστή ἑβδόμη ὁ ἱερός Χρυσόστομος, τούς συγκέντρωσε ξανά ὅλους μαζί κατά τήν τριακοστή ἡμέρα τοῦ μῆνα καί τούς καταστόλισε μέ κανόνες, τροπάρια καί ἐγκωμιαστικούς ὕμνους πολύ ταιριαστούς σ' ἐκείνους. Ὅλα αὐτά, πού συνετέθησαν καί μέ τή δική τους ἔμπνευση, ὅπως φαίνεται, δέν ὑστεροῦν τό παραμικρό σέ ἔπαινο ἐκείνων. Εἶναι ἀνώτερα ἀπό ὅσα ἄλλα τροπάρια ἔγιναν μέχρι τώρα,

ἀλλά καί ἀπό ὅσα στό μέλλον πρόκειται νά γίνουν γι᾽ αὐτούς.

Ἦταν μάλιστα κατά τήν σωματική τους διάπλαση καί τήν ὄψη οἱ Ἅγιοι ὡς ἑξῆς: Ὁ μέν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἦταν ἰδιαίτερα μικρόσωμος, δίνοντας τήν αἴσθηση ὅτι ἕνα μεγάλο κεφάλι κρεμόταν πάνω ἀπό τούς ὤμους του, πολύ ἀδύνατος, μέ μεγάλη μύτη καί ρουθούνια, κάτωχρος, μά καί λευκός μαζί, μέ βαθουλωμένες τίς κόγχες τῶν ματιῶν του, ἔχοντας μάτια πολύ μεγάλα. Ἐξ αὐτοῦ, ἔδινε τήν αἴσθηση ἑνός χαριτωμένου βλέμματος πού λαμποκοποῦσε, μολονότι τά ὑπόλοιπα χαρακτηριστικά του πρόδιδαν ἄνθρωπο ταλαιπωρημένο. Τό κούτελό του ἦταν πλατύ, χωρίς μαλλιά καί μέ πολλές ρυτίδες. Εἶχε μεγάλα αὐτιά καί γένια κοντά καί ἀραιά, πού εἶχαν ἀρχίσει νά ἀσπρίζουν ἀπό τά χρόνια. Τό σαγόνι του εἶχε μπεῖ μέσα ἀπό τήν ἀκραία νηστεία πού ἔκανε.

Αὐτό μοναχά νά ποῦμε γιά τόν Χρυσόστομο, ὅτι στήν ὁμιλία ξεπέρασε ὅλους, Χριστιανούς καί ἐθνικούς ρήτορες. Ἰδιαίτερα, στήν εὐφυΐα πού ὑπέδειξε κατά τήν διατύπωση τῶν ἐννοιῶν καί τήν ἁπλότητα καί ζωηράδα τῶν ἐκφράσεων πού χρησιμοποιοῦσε. Τόσο πολύ ἀποσαφήνισε τό κείμενο τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅσο κανένας

ἄλλος καί τόσο πολύ συνετέλεσε στό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε -ἄν καί θά ἀκουστεῖ τολμηρό!- ἐάν δέν εἶχε ὑπάρξει ἐκεῖνος, νά ἦταν ἀνάγκη νά ξανάρθει στή γῆ ὁ Χριστός.

Σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ἀρετή του καί τό ἔργο του καί τή γνώση τοῦ Θεοῦ σέ τέτοιο σημεῖο ἔφθασε, πού ὅλους τούς ξεπέρασε, ἔχοντας γίνει πηγή ἀγάπης καί ἐλεημοσύνης καί ζηλωτής ἀπαράμιλλος τῆς ἀγάπης πρός τούς ἀδελφούς καί τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅλα τά χρόνια τῆς ζωῆς του ἦταν ἑξῆντα τρία, ἐνῶ διαποίμανε τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐπί ἕξι ἔτη.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἦταν ὡς πρός τό ἀνάστημα τοῦ σώματός του πολύ ὑψηλός. Ἦταν ἀδύνατος καί λειπόσαρκος, μελαμψός καί κίτρινος μαζί στό χρῶμα. Εἶχε μακριά μύτη, φρύδια τοξωτά, ἐνῶ τό δέρμα πού βρίσκεται πάνω ἀπό τά φρύδια ἦταν σέ σύσπαση, ὅπως κάποιου πού βρίσκεται σέ μόνιμη περισυλλογή. Εἶχε λίγες ρυτίδες, μάγουλα μακριά καί κροτάφους δασύτριχους. Ἔδινε τήν αἴσθηση τοῦ καλοκουρεμένου. Τά γένια του ἦταν ἀρκετά μακριά, μέ τρίχες ἀνακατεμένες μαῦρες μαζί μέ ἄσπρες.

Αὐτός ὁ Ἅγιος ξεπέρασε ὄχι μόνο τούς σοφούς τῆς ἐποχῆς του, ἀλλά ἀκόμη καί τούς

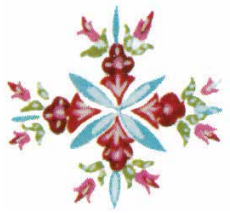
παλαιούς. Ἔφθασε νά ἔχει στερεή γνώση σέ κάθε εἶδος παιδείας. Καί ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλά ἐπειδή ἄσκησε καί ἔμπρακτα τήν φιλοσοφία καί μέ αὐτόν τόν τρόπο προχώρησε στή βαθειά κατανόηση τῶν ὄντων, ἀνέβηκε στόν θρόνο τῆς ἀρχιεροσύνης, ὅταν ἔγινε σαράντα ἐτῶν καί ἔκτοτε διαποίμανε τήν Ἐκκλησία γιά πέντε ἔτη.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, τέλος, ἦταν μέτριος ὡς πρός τό ἀνάστημα. Ἦταν λίγο κίτρινος, ἀλλά χαρούμενος. Εἶχε μύτη κοντή, φρύδια ἴσια, εἶχε βλέμμα πρᾶο καί καταδεκτικό. Τό δεξί του μάτι ἦταν μικρότερο ἀπό τό ἀριστερό καί διέκρινε κανείς μιά οὐλή στήν ἄλλη ἄκρη τοῦ ὀφθαλμοῦ του. Εἶχε γένια πυκνά, ὄχι ὅμως μακριά. Ἦταν φαλακρός μέ ἄσπρες τρίχες καί οἱ ἄκρες τῆς γενειάδας του ἦταν σάν καπνισμένες.

Αὐτό ἀξίζει νά ποῦμε γιά τόν Γρηγόριο τόν Θεολόγο, ὅτι, ἄν ἔπρεπε νά φτιαχτεῖ κάποια εἰκόνα ἤ στῦλος, πού νά περιέχει ὅλες τίς ἀρετές, αὐτός θά ἦταν ὁ Μέγας Γρηγόριος. Διότι, ἀφοῦ κατατρόπωσε μέ τή λαμπρότητα τῆς ζωῆς του, ὅλους ὅσους διακρίνονταν γιά τά ἔργα τους, σέ τέτοια κορυφή γνώσης τοῦ Θεοῦ προχώρησε, ὥστε ὅλοι νά ἡττῶνται ἀπό τή σοφία του, τόσο στούς λόγους, ὅσο

καί στά δόγματα. Γι' αὐτό ἀπέκτησε καί τό προσωνύμιο Θεολόγος.

Προεξῆρχε στήν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως γιά δώδεκα ἔτη, ὑπερβαίνοντας τά ὀγδόντα ἔτη ζωῆς.

Ἀπολυτίκιον Ἦχος α΄

Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος, τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτῖσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας· τοὺς μελιρρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας· Βασίλειον τὸν μέγαν, καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ, τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι· πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν· αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι, ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρεσβεύουσιν.

Κοντάκιον Ἦχος β΄

Τοὺς Ἱεροὺς καὶ θεοφθόγγους Κήρυκας, τὴν κορυφὴν τῶν Διδασκάλων Κύριε, προσελάβου εἰς ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν σου καὶ ἀνάπαυσιν· τοὺς πόνους γὰρ ἐκείνων καὶ τὸν κάματον, ἐδέξω ὑπὲρ πᾶσαν ὁλοκάρπωσιν, ὁ μόνος δοξάζων τοὺς Ἁγίους σου.

Μεγαλυνάριον

Τοὺς τῆς εὐσεβείας καθηγητάς, καὶ τῆς ἐκκλησίας, νυμφοστόλους καὶ ὁδηγούς, σὺν τῷ Βασιλείῳ, Γρηγόριον τὸν Μέγαν, καὶ Ἰωάννην ἅμα, ὕμνοις τιμήσωμεν.

